NN 138/2020 (11.12.2020.), Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-1060/2019 od 29. listopada 2020.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

2680

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Drugom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sutkinja Ingrid Antičević Marinović, predsjednica Vijeća, te suci Mato Arlović, Snježana Bagić, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić i Miroslav Šumanović, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo M. N. iz Zagreba, kojeg zastupa B. J., odvjetnik u Zagrebu, na sjednici održanoj 29. listopada 2020. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Ukidaju se:

– presuda Županijskog suda u Zagrebu broj: Gž-2297/18-2 od 14. siječnja 2019. i

– presuda Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: P-2528/17-64 od 28. veljače 2018.

III. Predmet se vraća Općinskom građanskom sudu u Zagrebu na ponovni postupak.

IV. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. M. N. iz Zagreba (u daljnjem tekstu: podnositelj) podnio je ustavnu tužbu u povodu presude Županijskog suda u Zagrebu broj: Gž-2297/18-2 od 14. siječnja 2019., kojom je odbijena podnositeljeva žalba i potvrđena presuda Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: P-2528/17-64 od 28. veljače 2018.

Navedenom prvostupanjskom presudom odbijen je podnositeljev tužbeni zahtjev kojim je tražio da mu prvotužena javna bilježnica K. M., drugotuženo Croatia osiguranje d.d. Zagreb i trećetužena Republika Hrvatska solidarno isplate iznos od 49.854,00 kn sa zakonskim zateznim kamatama tekućim od 15. listopada 1994., na ime naknade štete zbog propusta prvotužene javne bilježnice, koja u ostavinskom postupku iza pok. D. Š. nije odlučila o zahtjevu podnositelja za odvajanje ostavine radi namirenja njegovog potraživanja, već je donijela rješenje o nasljeđivanju s klauzulom pravomoćnosti i tako podnositelja onemogućila u namirenju.

2. U ustavnoj tužbi podnositelj je istaknuo da su osporene presude donesene protivno članku 115. stavku 3. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) te da su tim presudama povrijeđena njegova ustavna prava zajamčena člancima 29. stavkom 1. i 48. Ustava.

3. Na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) za potrebe ustavnosudskog postupka pribavljen je spis Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: P-2528/17 te s njime povezani spisi Općinskog suda u Zagrebu broj: P-1805/94 i I-2401/94, Općinskog suda u Samoboru broj: Ovrpl-1646/02, Općinskog suda u Zagrebu broj: O-7309/06, Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: Ovrpl-6003/07, Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: P-355/08, Općinskog suda u Novom Zagrebu broj: Pu R-9/17 (ranije Općinski sud u Zaprešiću broj: R1-102/05), Općinskog suda u Samoboru broj: Ovr-407/02 i Općinskog suda u Novom Zagrebu, Stalne službe u Samoboru broj: Pu Ovr-93/17 (ranije broj: Ovr-517/08).

4. Ustavna tužba je pravodobna i dopuštena.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

5. Na temelju dokumentacije koja prileži spisima predmeta koji su u povodu podnositeljeve ustavne tužbe dostavljeni Ustavnom sudu, utvrđeno je sljedeće.

5.1. U predmetu Općinskog suda u Zagrebu broj: P-1805/94 podnositelj je tražio naknadu imovinske i neimovinske štete (48.000,00 HRD spp) zbog tjelesnih ozljeda koje su mu 1993. godine nanijeli B., D. i Z. Š. (inače otac, majka i sin).

Parnični postupak radi naknade štete okončan je presudom zbog izostanka od 3. svibnja 1994., kojom je podnositeljev tužbeni zahtjev usvojen, a koja je postala pravomoćna i izvršna 9. lipnja 1994.

Kazneni postupak protiv D. Š. i Z. Š. (B. Š. je u međuvremenu preminuo – op.) obustavljen je rješenjem Općinskog suda u Zagrebu od 21. svibnja 1998., jer su zbog izmjena mjerodavnog zakona radnje za koje su terećeni optužnim prijedlogom prestale biti kazneno djelo.

5.2. Prijedlogom Općinskom sudu u Zagrebu od 20. srpnja 1994., pod brojem I-2401/94, podnositelj je pokrenuo ovršni postupak protiv D. Š. i Z. Š. te je više puta mijenjao predmet i sredstva ovrhe, ali ovrhu nije bilo moguće provesti.

Sud je 4. rujna 2002. donio rješenje kojim se ovršni postupak obustavlja, uz obrazloženje da je podnositelj propustio predujmiti trošak postupka prema zaključku suda od 8. svibnja 2002. (prema utvrđenju Ustavnog suda, podnositelj je od početka ovršnog postupka, od 1994. godine nadalje, uredno predujmljivao niz troškova ovršnih radnji koje su ostajale bez rezultata – op.).

Protiv tog rješenja podnositelj nije izjavio žalbu.

U povodu novog ovršnog prijedloga podnositelja od 10. svibnja 2002., rješenjem broj: Ovrpl-1646/02 od 28. svibnja 2002., Općinski sud u Zagrebu se oglasio mjesno nenadležnim u odnosu na drugoovršenika Z. Š. te je predmet u odnosu na njega razdvojen i ustupljen mjesno nadležnom Općinskom sudu u Samoboru.

Općinski sud u Samoboru donio je rješenje o ovrsi broj: Ovr-407/02 od 9. kolovoza 2002. Na temelju tog rješenja ovrha je provedena zapljenom dijela ovršenikove plaće samo za manji dio podnositeljeve tražbine (cca 4.000,00 kn ukupno). Zatim je od podnositelja zatraženo da dostavi podatke o novom ovršenikovom poslodavcu, što ovaj nije učinio, pa je postupak obustavljen rješenjem od 19. lipnja 2006., a protiv tog rješenja nije izjavljena žalba.

Istodobno je pred istim sudom, pod brojem Ovr-655/02, vođen postupak među istim strankama radi ovrhe na ovršenikovim pokretninama koji, nakon višekratnih promjena predmeta i sredstava ovrhe, nije okončan u vrijeme donošenja ove odluke.

5.3. Pred Općinskim sudom u Zagrebu, pod brojem Ovrpl-1646/02, nastavljen je ovršni postupak protiv D. Š. te je doneseno novo rješenje o ovrsi od 11. studenoga 2002.

Tijekom ovršnog postupka, 21. ožujka 2003., D. Š. je preminula.

5.4. Podnositelj je po saznanju za smrt D. Š. podnescima i prijedlozima od 23. travnja 2003., 17. listopada 2003., 28. travnja 2004., 9. studenoga 2004. i dr. obavještavao ostavinski sud o svojoj tražbini, dugotrajnosti ovršnog postupka, trenutačnom iznosu njegove tražbine s kamatama (134.501,21 kn), svojem saznanju da je D. Š. bila izvanknjižna vlasnica stana u Zaprešiću, te je zatražio donošenje rješenja o odvajanju ostavine iz imovine nasljednika i postavljanju staratelja koji će brinuti o odvojenoj imovini.

Bio je pozvan na ostavinsku raspravu pred Općinskim sudom u Zagrebu (broj: O-3070/03) zakazanu za 3. srpnja 2003., zatim za 22. ožujka 2004. i 21. srpnja 2004., međutim, ostavinski postupak je obustavljen rješenjem od 22. prosinca 2004. jer nasljednici nisu dostavili podatke o imovini ostaviteljice.

Podneskom od 29. prosinca 2004., u kojem je naveo kako smatra da zakonski nasljednici (sinovi B. i Z. Š.) izbjegavaju plaćanje duga, ponovo je predložio provesti ostavinski postupak.

5.5. Zakonski nasljednici D. Š. podnijeli su 3. lipnja 2005. prijedlog za provedbu ostavinskog postupka zbog naknadno pronađene imovine ostaviteljice, koju čini izvanknjižno vlasništvo dvosobnog stana u Zaprešiću.

U rješenju v.d. predsjednika Općinskog suda u Zagrebu o povjeravanju provođenja ostavinskog postupka javnoj bilježnici K. M. (datum rješenja nečitljiv) navedeno je, između ostalog, sljedeće:

»U slučajevima iz čl. 140., ZN-u (odvajanje ostavine), čl. 143., ZN-u (pravo sunasljednika koji su živjeli ili privređivali u zajednici s ostaviteljem), čl. 144. ZN-u (dioba kućanskih predmeta), javni bilježnik može donositi odluke samo uz suglasnost svih stranaka u postupku. U protivnom je dužan vratiti spis nadležnom sudu (čl. 224. točka 3., ZN-u).«

U javnobilježničkom uredu K. M. provedena je ostavinska rasprava u nazočnosti punomoćnice zakonskih nasljednika, odvjetnice B. Š. Utvrđeno je da je prethodno ostavinski postupak bio obustavljen jer nasljednici nisu dostavili podatke o ostavinskoj imovini, kao i da u spisu predmeta postoje nasljedničke izjave zakonskih nasljednika.

Doneseno je rješenje o nasljeđivanju broj: O-3070/03, UPP/OS-100/05 od 10. listopada 2005., a nasljednikom stana u Zaprešiću utvrđen je sin ostaviteljice B. Š., budući da mu je drugi sin ostaviteljice/brat Z. Š. ustupio svoj nasljedni dio. Rješenje je postalo pravomoćno istoga dana, jer je odvjetnica B. Š. u ime zakonskih nasljednika dala izjavu o odricanju od prava na prigovor.

Rješenje o nasljeđivanju dostavljeno je (i) podnositelju te je on podnio prijedlog za dopunu rješenja, podredno prigovor, u kojem je istaknuo da rješenjem nije odlučeno o njegovom prijedlogu za odvajanje ostavine.

5.5.1. Podnositelj je 18. listopada 2005. pred Općinskim sudom u Zaprešiću pokrenuo postupak (broj: R1-102/05) radi donošenja privremene mjere zabrane otuđenja naslijeđenog stana u Zaprešiću, protiv B. Š.

Prijedlog je odbijen, kako se navodi u rješenju od 12. prosinca 2005., »iz tri razloga od kojih postojanje samo jednog ... čini prijedlog neosnovanim«. Prvi razlog kojeg je naveo Općinski sud u Zaprešiću jest da, kako smatra taj sud, predlagatelj osiguranja nije učinio vjerojatnom opasnost da će protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine otuđenjem nekretnine, njezinim prikrivanjem ili drugim načinom raspolaganja. Taj sud navodi da je predlagatelj osiguranja priložio samo isprave iz kojih postojanje takve opasnosti ne proizlazi, štoviše, vidljivo je da je ostavinski postupak pokrenut na inicijativu protivnika osiguranja i njegovog brata. Drugi razlog neosnovanosti prijedloga jest činjenica da je podnositelj kao predlagatelj osiguranja zatražio upis prava vlasništva protivnika osiguranja u zemljišnu knjigu, što ne može biti predmet tog postupka, a ni pravna prednica protivnika osiguranja nije upisana kao vlasnica nekretnine. Treći razlog je činjenica da protivnik osiguranja nije upisan kao vlasnik nekretnine te, kao takav, nije pasivno legitimiran u ovome postupku, s obzirom na to da svrha privremene mjere zabrane otuđenja i opterećenja nekretnine nije sprečavanje vlasnika da nekretninom raspolaže, već omogućavanje naplate potraživanja predlagatelja osiguranja unatoč činjenici da je eventualno treća osoba nakon zabilježbe zabrane stekla i uknjižila svoje pravo.

Podnositeljeva žalba je odbijena rješenjem Županijskog suda u Velikoj Gorici broj: Gž-1770/06 od 28. veljače 2007.

5.5.2. Rješenjem Općinskog suda u Zagrebu od 25. listopada 2005. održano je na snazi rješenje o nasljeđivanju broj: O-3070/03, UPP/OS-100/05 od 10. listopada 2005., uz sljedeće obrazloženje:

»Uvidom u spis utvrđeno je da je ostaviteljica umrla dana 21.3.2003. god., te da je ostavinski postupak pokrenut na osnovi smrtovnice od 27.3.2003. god., dakle u vrijeme važenja Zakona o nasljeđivanju – (»Narodno novine« br. 52/71, 47/78 i 56/00: dalje ZN), tj. prije donošenja novog ZN – (»Narodno novine« br. 48/03) koji se primjenjuje od 3.10.2003. god. Po odredbama tada važećeg ZN vjerovnik nije ni u kojem slučaju bio stranka u postupku, imao je samo pravo kao vjerovnik prijaviti svoje potraživanje i staviti određene prijedloge, no o kojima sud nije bio obvezan donijeti odluku. U smislu prijelaznih i završnih odredbi novog ZN (čl. 253) imaju se primjenjivati materijalne odredbe (koje se tiču materijalnih prava stranaka) prije važećeg ZN (»Narodno novine« br. 52/71 ...). Dakle, u konkretnom slučaju, vjerovnik se ne može smatrati strankom u ovom ostavinskom postupku. Institut odvajanja ostavine (kao materijalno pravna odredba) primjenom odredbe čl. 140 st. 6 i 7/ sada važećeg ZN ustanovljen je novim ZN, no i kada bi se mogao primijeniti na pravne odnose prije 3. listopada 2003. god., valja istači da je u konkretnom slučaju zahtjev vjerovnika sada bespredmetan, naime odredbe čl. 139 sada važećeg ZN, a koji odgovara odredbama čl. 145 prije važećeg ZN, sadržajno su identični su u smislu da postoji odgovornost nasljednika za dugove ostavitelja do visine vrijednosti nasljeđene imovine.

Doneseno i osporavano rješenje o nasljeđivanju je pravomoćno s dne 10. listopada 2005. god. S druge strane vjerovnik već je stavio ovršni prijedlog prema ostaviteljici i dobio Rješenje o ovrsi Ovrpl-1646/02 od 11. 11. 2002. god., no koja ovrha nije provedena obzirom na smrt ovršenice (ostaviteljice). Ova dokumentacija prileži spisu na listu 24-26/, a temeljem koje vjerovnik sada temeljem pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju ima pravnog slijednika (nasljednika), a za nastavak postupka ovrhe.«

5.5.3. Protiv citiranog rješenja podnositelj je izjavio žalbu u kojoj se usprotivio navedenom pravnom stajalištu, pozivajući se na članak 215. Zakona o nasljeđivanju (»Narodne novine« broj 52/71., 47/78. i 56/00.), kojim je propisano da će sud na prijedlog ovlaštenih osoba narediti odvajanje ostavine od imovine nasljednika i primijeniti odredbe tog zakona o privremenim mjerama za osiguranje ostavine.

Rješenjem broj: Gž-5410/05 od 19. rujna 2006. Županijski sud u Zagrebu usvojio je podnositeljevu žalbu i ukinuo rješenje Općinskog suda u Zagrebu od 25. listopada 2005., navodeći (u bitnome) sljedeće:

»Osnovana je tvrdnja žalitelja – vjerovnika da pobijano rješenje suda prvog stupnja nije ni pravilno ni zakonito.

Valja navesti, da je pogrešna tvrdnja prvostupanjskog suda da po ZN/91 vjerovnik ne bi bio stranka u postupku. Naime, i prema odredbi članka 185. ZN/91, te prema odredbi članka 179. ZN/03, strankom se osim nasljednika i zapisovnika smatra i druga osoba koja ostvaruje neko pravo iz ostavine. Uostalom po žalbi te stranke postupao je i prvostupanjski sud donošenjem pobijanog rješenja od 25. listopada 2005., kao što i po njegovoj žalbi na odluku prvostupanjskog suda odlučuje i ovaj drugostupanjski sud.

Isto tako, pogrešan je stav suda prvog stupnja da je navedeni zahtjev odvajanja ostavine materijalno pravne prirode. Naprotiv, obzirom na sadržaj i cilj takvog zahtjeva kojim vjerovnik ostavine u konkurenciji sa zahtjevima vjerovnika nasljednika koji eventualno pretendiraju na naplatu iz ostavine, traži odvajanje ostavine, radi se o procesno pravnom institutu, što znači da se prema odredbi članka 253. stavak 2. ZN/03 na odnos stranaka povodom takvog zahtjeva vjerovnika imaju primijeniti odredbe sada važećeg ZN/03.

Neovisno o tome, te neovisno od prava vjerovnika ostavine da zatraži od nasljednika da odgovara za ostaviočeve dugove (član 145. ZN/91 i član 139 ZN/03), odredbom članka 146. stavak 1. ZN/91 i odredbom članka 140. ZN/03, neupitno je pravo vjerovnika ostavine zahtijevati u određenom roku da se ostavina odvoji od imovine nasljednika, te se u daljnjim stavcima tih članaka samo detaljnije određuje postupanja suda, time da odredbama sada važećeg ZN/03, ta su postupanja i pretpostavke detaljnije određene nego po ZN/91.

Stoga je za odlučivanje o prijedlogu vjerovnika ostavine u ovom postupku, prije svega, važno utvrditi postoje li uopće zakonske pretpostavke za postupanje po takvom prijedlogu. Obzirom da je nesporno zahtjev postavljen u zakonskom roku od tri mjeseca od otvaranja nasljedstva (smrti ostaviteljice), te da je vjerovnik učinio obzirom na postojanje pravomoćne presude i pravomoćnog rješenja o ovrsi protiv ostaviteljice, vjerojatnim postojanje svoje tražbine, sporno je postoji li opasnost da bez odvajanja ostavine vjerovnik ne bi mogao namiriti svoju tražbinu.

Zbog pogrešnog pravnog pristupa suda prvog stupnja, kako u svezi statusa vjerovnika u ostavinskom postupku, primjene propisa, tako i u svezi odnosa instituta odvajanja ostavine i odgovornosti nasljednika za ostaviočeve dugove, sud prvog stupnja propustio je cijeniti odlučne činjenice u vezi postojanja pretpostavki iz članka 140. stavak 1. ZN/03 u svezi zahtjeva vjerovnika ostavine Mladena Nemeca.

Stoga je i činjenično stanje ostalo pogrešno i nepotpuno utvrđeno.

Slijedom iznesenog, valjalo je žalbu vjerovnika uvažiti i po članku 380. toč. 3. Zakona o parničnom postupku ('Narodne novine' broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03 – dalje: ZPP) ukinuti pobijano rješenje, te predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

U ponovljenom postupku, sud prvog stupnja radi pravilne primjene prava (odredbe članka 140 ZN/03) raspravit će postoje li prema odredbi tog članka stavak 1., kao pretpostavka zahtjeva vjerovnika ostavine, vjerojatnost opasnosti (konkurencija vjerovnika ostavine i vjerovnika nasljednika). Navedeno je odlučno, obzirom da je odredbom članka 140. stav 2. ZN/03. kao i odredbom prijašnjeg članka 146. stavak 2. ZN/91 određen redoslijed naplate između vjerovnika ostavine i vjerovnika nasljednika, pri čemu vjerovnik ostavine ima pravo prvenstva u odnosu na vjerovnike nasljednike.

Valja još samo navesti, da u ovom postupku, obzirom na odredbu članka 253. stavak 3. ZN, te nepostojanje suglasnosti stranaka u postupku pred ostavinskim sudom (ročište dana 3. srpnja 2003. – list 12 spisa) u svezi zahtjeva vjerovnika za odvajanje ostavine, nije bilo mjesta, prema odredbi članka 240. ZN/03 povjeravanju provođenja ostavinskog postupka javnom bilježniku kao povjereniku suda, te isto tako po utvrđenju takve nesuglasnosti (što u konkretnom slučaju po javnom bilježniku nije ni na koji način zapisnički konstatirano) nije bilo mjesta donošenju rješenja o nasljeđivanju po javnom bilježniku, već je on bio u obvezi kako je navedeno odredbom članka 244. stavak 3. ZN/03 spis vratiti ostavinskom sudu na daljnje postupanje.«

5.6. Na ročištu održanom 2. travnja 2007. pred Općinskim sudom u Zagrebu (ostavinski predmet nove oznake O-7309/06) utvrđeno je da je stan u Zaprešiću prodan trećoj osobi te je podnositelj obvezan dostaviti podatke o drugoj imovini pok. D. Š.

U daljnjem tijeku postupka podnositelj je na te okolnosti predlagao saslušanje zakonskih nasljednika. Tvrdio je i da oni nemaju valjano rješenje o nasljeđivanju, budući da je rješenje Općinskog suda u Zagrebu od 25. listopada 2005. (kojim je rješenje o nasljeđivanju održano na snazi) ukinuto.

5.6.1. Rješenjem od 7. prosinca 2007. odbijen je podnositeljev zahtjev za odvajanje ostavine radi namirenja njegove tražbine. U obrazloženju se, u bitnome, navodi da je od vjerovnika (podnositelja) zatraženo da sudu dostavi podatke o imovini ostaviteljice, da ovaj to nije učinio, ali da se u svakom slučaju »naprosto nema što odvojiti s obzirom da na pok. D. Š. ne glasi ništa«. U nastavku sud ističe da je podnositeljev zahtjev opravdan, ali ga nije moguće prihvatiti budući da se »nema što odvojiti«.

Istoga dana doneseno je i rješenje o obustavi ostavinskog postupka, protiv kojega je podnositelj izjavio žalbu, a u njoj je, među ostalim, istaknuo da je netočno kako ostaviteljica nije imala imovine, jer je očito da je stan u Zaprešiću bio njezina imovina u vrijeme kada je on zatražio odvajanje ostavine, kao i da u ostavinskom postupku nije postupljeno u skladu s uputom Županijskog suda u Zagrebu iz ukidnog rješenja broj: Gž-5410/05 od 19. rujna 2006.

Žalba je odbijena rješenjem Županijskog suda u Zagrebu broj: Gž-837/10 od 11. svibnja 2010., u kojem je navedeno, u bitnome, sljedeće:

»... iako su nasljednici pok. D. Š. ... a nakon što je prethodnim rješenjem od 22. prosinca 2004. ... također bilo određeno da se ostavina neće raspraviti jer nije bilo utvrđeno da ista ima ostavinske imovine, 3. lipnja 2005. ... dali prijedlog za raspravljanje naknadno pronađene imovine ... javni bilježnik kao povjerenik suda donio rješenje o nasljeđivanju 10. listopada 2005. kojim je utvrdio da upravo ta imovina predstavlja ostavinsku imovinu (...) to je međutim rješenje rješenjem ovog suda poslovni broj Gž-5410/05 ukinuto kada je ukinuto i rješenje Općinskog suda u Zagrebu poslovni broj O-3070/03 UPP/OS 100/05 od 25. listopada 2005 ... slijedom čega navodi vjerovnika da ostavina postoji nisu istiniti jer je navedeno rješenje o nasljeđivanju ukinuto.

Kako proizlazi iz stanja spisa ne bi bilo sporno da su nasljednici odnosno nasljednik ostavinskom imovinom koja je naknadno pronađena i o kojoj je doneseno navedeno ukinuto rješenje o nasljeđivanju od 10. listopada 2005. ipak raspolagali i to vjerojatno prije nego što je navedeno rješenje o nasljeđivanju ... ukinuto te su istu otuđili, jer je sada kako proizlazi iz sadržaja zemljišnoknjižnog uloška ... vlasnik te nekretnine S. P.

U toj situaciji nije bilo svrsishodno donositi rješenje o nasljeđivanju jer doista nekretnina više nije u izvanknjižnom vlasništvu ostaviteljice.

Uostalom vjerovnik, dakle žalitelj u ovom postupku, ionako nema pravo na imovinu nego na novčanu vrijednost temeljem rješenja o ovrsi koje nije uspio provesti ... On će svoje novčano potraživanje obzirom na navedeno raspolaganje nasljednika moći ostvarivati prema njima budući da su oni temeljem rješenja o nasljeđivanju, koje je eventualno u to vrijeme još egzistiralo, raspolagali ostavinskom imovinom, zbog čega bi oni odgovarali, a to neovisno o tome što se novi vlasnik navedene nekretnine uknjižio ... upravo temeljem rješenja o nasljeđivanju koje je ukinuto. Naime navedene će okolnosti biti odlučne tek eventualno ukoliko vjerovnik bude pokretao postupak za odgovornost nasljednika za postupke nasljednika ostaviteljice koji su raspolagali temeljem tog rješenja.«

6. U međuvremenu, 16. travnja 2007., podnositelj je Općinskom sudu u Zagrebu podnio parničnu tužbu radi naknade štete protiv javne bilježnice K. M. i Croatia osiguranja d.d. Zagreb, naknadno (nakon što je Državno odvjetništvo u Zagrebu odbilo njegov zahtjev za mirno rješenje spora) i protiv Republike Hrvatske, po osnovi nezakonitog rada suda odnosno javne

bilježnice kao povjerenice suda u ostavinskom postupku iza pok. D. Š., uslijed čega je onemogućen u jedinom preostalom načinu naplate svoje tražbine (parnični predmeti broj: P-3780/07 protiv javne bilježnice i osiguravatelja, i broj: P-355/08 protiv Republike Hrvatske, spojeni su radi zajedničkog raspravljanja i odlučivanja).

Uz navedeno, 9. svibnja 2007. podnositelj je podnio i kaznenu prijavu protiv B. Š. zbog počinjenja kaznenog djela povrede tuđih prava iz članka 228. stavka 2. Kaznenog zakona (»Narodne novine« broj 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 71/06. i 110/07.), u povodu koje je Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu u rujnu 2007. podnijelo optužni prijedlog.

6.1. Presudom Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: P-3780/07 od 26. ožujka 2015. odbijen je podnositeljev tužbeni zahtjev, uz sljedeće obrazloženje:

»Prema Zakonu o sudovima Republika Hrvatska odgovara za štetu, primjenom općih pravila odgovornosti za štetu, koju u obnašanju javnobilježničke dužnosti nanese javni bilježnik stranci svojim nezakonitim ili nepravilnim radom postupajući kao povjerenik suda.

Iz ovog razloga je prigovor prvotuženika glede njegove pasivne legitimacije, a što se ex offo jednako odnosi i na drugotuženika, osnovan, pa je tužbeni zahtjev u odnosu kako na prvotuženika tako i u odnosu na drugotuženika valjalo iz tog razloga odbiti.

Republika Hrvatska prema Zakonu o sudovima zatražit će od javnog bilježnika povrat isplaćene naknade za utvrđenu štetu samo kada je javni bilježnik štetu učinio namjerno ili iz krajnje nepažnje. U tom slučaju postoji pasivna legitimacija na strani javnog bilježnika odnosno osiguravajućeg društva jer prema odredbama Zakona o javnom bilježništvu bilježnici moraju biti osigurani za slučaj odgovornosti iz vlastite djelatnosti.

Dakle, u parnici za naknadu štete koju u obnašanju dužnosti nanese javni bilježnik svojim nezakonitim ili nepravilnim radom odgovara Republika Hrvatska pri čemu se u postupku primjenjuju opća pravila odgovornosti za štetu.

Prema tome tužitelj je trebao zbog te štete tužiti Republiku Hrvatsku, što je on i učinio u parnici poslovni broj P-355/08, no prije toga se je radi mirnog rješenja spora bio dužan sa zahtjevom za naknadu štete obratiti nadležnom Državnom odvjetništvu što je tužitelj i učinio.

Ipak u tijeku parničnog postupka tužitelj nije uspio dokazati da su se u njegovom slučaju ispunile potrebne pretpostavke za naknadu štete. Kako sud nije vezan za pravna shvaćanja stranaka niti njihovih punomoćnika u postupku sud nije ulazio u pravna razmatranja navedena u njihovim brojnim podnescima nego je kroz saslušanje stranaka tj. tužitelja i javne bilježnice kao prvotuženice ocijenio iskaz potonje kao vjerodostojan.

Drugim riječima sud u radnjama prvotuženice prilikom vođenja ostavinskog postupka ne nalazi da je javna bilježnica postupala nezakonito ili nepravilno. S druge strane tužitelj u postupku nije dokazao da mu je nastala šteta i u kojem obimu, a koja bi bila u izravnoj uzročno posljedičnoj svezi s radnjama javne bilježnice.

Budući da se odgovornost za štetu u konkretnom slučaju procjenjuje uz primjenu općih pravila odgovornosti za štetu tužitelj je jer na njemu leži teret dokaza bio dužan u postupku dokazati u čemu se sastoje štetne radnje javnog bilježnika, da je ta radnja u izravnoj uzročno posljedičnoj vezi sa štetom koja mora biti po opsegu određena odnosno da na strani štetnika postoji protupravnost. Pažljivom analizom izvedenih dokaza sud prihvaća kao vjerodostojan iskaz javne bilježnice, naime, da je njezin postupak na temelju priložene dokumentacije u spisu bio pravilan i zakonit, dok tužitelj ničim nije dokazao da se zbog nepravilnog rada javne bilježnice nije mogao naplatiti.«

6.2. U povodu podnositeljeve žalbe Županijski sud u Zagrebu donio je rješenje broj: Gž-3612/15 od 18. travnja 2017., kojim je citiranu prvostupanjsku presudu ukinuo i predmet vratio sudu prvog stupnja na ponovni postupak pred drugim sucem. U obrazloženju je naveo:

»Ispitujući pobijanu odluku po službenoj dužnosti u smislu čl. 365. st. 2. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, broj: 53/91, 91/92, 112/99, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13 i 89/14, dalje: ZPP) utvrđeno je da je sud prvog stupnja počinio apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP i pogrešno je primijenio materijalno pravo.

Navedenu apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka je počinio sud prvog stupnja jer su razlozi presude međusobno proturječni i jer presuda nema razloge o svim odlučnim činjenicama da bi se mogla ispitati.

Sud u razlozima odluke navodi da 1. i 2. tuženici nisu pasivno legitimirani, a dalje navodi da je 1. tužena zaključila sa 2. tuženikom policu radi osiguranja od profesionalne odgovornosti i da postoji pasivna legitimacija na strani javnog bilježnika odnosno osiguravajućeg društva prema odredbama Zakona o javnim bilježništvu jer javni bilježnici moraju biti osigurani za slučaj odgovornosti iz vlastite djelatnosti, zbog čega su razlozi suda, o navedenom, međusobno proturječni.

Pri tome se sud ne poziva niti jednu odredbu Zakona o javnim bilježnicima, a pri ocjeni pasivne legitimacije na strani 3. tužene se poziva na Zakon o sudovima (dalje: ZS), no, također, niti na jednu određenu odredbu ZS, niti ne navodi koji bi se Zakon o sudovima trebao primijeniti u konkretnom slučaju, imajući u vidu vrijeme štetnog događaja pa se zbog toga ne može ispitati pravilnost primjene materijalnog prava.

Sud nije uopće analizirao provedene dokaze, koje je nabrojio u razlozima odluke, nije naveo što je provedenim dokazima utvrđeno, već je samo zaključio da u radnjama 1. tuženice nema elemenata nezakonitog i nepravilnog postupanja i to na temelju njezinog iskaza, bez da je ocijenio i taj dokaz kao i ostale dokaze sukladno čl. 8. ZPP, pa kako je izostala ocjena provedenih dokaza, presuda nema razloga, da bi se mogla ispitati jer se ne može provjeriti zaključak suda da li je 1. tuženica nezakonito i nepravilno postupala jer sud nije ocijenio radnje 1. tuženice, prema navodima tužbe i u sveukupnosti ostalih, provedenih dokaza, niti je naveo valjane razloge za svoj zaključak, koji bi se onda mogao provjeriti u žalbenom stadiju postupka.

Stoga je i činjenično stanje pogrešno i nepotpuno utvrđeno, a materijalno pravo je pogrešno primijenjeno.